

PARAFRAZA – O ECHIVALENȚĂ DINAMICĂ**THE PARAPHRASE - A DYNAMIC EQUIVALENCE****Emilia PARPALĂ****Facultatea de Litere****Universitatea din Craiova, str. Al. I. Cuza, nr. 13****Abstract**

The main objective of this article is to reconsider the extension and implicitly the meaning of the concept “paraphrase”. The observation we started from is that the paraphrase is commonly perceived as a rhetorical-pragmatic instrument used to “translate” the source-text into the paraphrasing-text. This is an external operation with communicative and didactic implications. The intra-textual relation between the generative “nucleus” (as a deep structure) and its paraphrase (as a surface structure) has been less studied so far; therefore we shall also consider the po(i)etic dimension of the paraphrase. The interplay reveals the “dynamic equivalence” of meaning transfers used in teaching texts, in writing scientific essays, in learning foreign languages, in understanding the poetic display of amplification.

Key words: *dynamic equivalence, normalization, (i)legitimate/included paraphrase, textual paraphrase.*

Cuvinte cheie: *echivalență dinamică, normalizare, parafrază (i)legitimă/inclusă, text-parafrază.*

1. Preliminarii

În mod curent, parafraza este înțeleasă ca reformulare a unui text ori a unui fragment de text. Termenul derivă, prin latină (paraphrases), din greacă (paraphraseîn - “mod adițional de expresie”) și a fost aplicat genului numit “parafraze biblice” – cele mai vehiculate variante ale Bibliei în Europa medievală [1].

Operația de parafrizare presupune: conectori autonimici (“cu alte cuvinte”, “adică”), amplificare, expresia și interpretarea personală a textului parafrizat. Conservarea sensului distinge parafraza de cercetarea originală, dar și de operația de rezumare, parafraza fiind mai detaliată decât sumarul. Spre deosebire de reproducerea literală a textului *citat*, parafraza îl pune în perspectivă și-l conotează contextual, în/ca utilizare.

În teoria traducerii, parafrizarea este un transfer de sens care sacrifică literalitatea textului-bază, spre deosebire de metafrază, care o conservă. “Echivalența dinamică” (sau “funcțională”) desemnează un tip de traducere centrat pe idea din textul-bază, pe când “echivalența formală” este centrată pe fidelitatea expresiei, cu riscul de a compromite naturalețea lingvistică a textului-țintă [2].

2. Incidențe didactice

Câteva situații de comunicare precum: luarea de note, memorizarea, rezumarea, reconstituirea unui text pe baza unor întrebări etc. operează cu echivalențe semantice funcționale. Este important, în consecință, ca strategia didactică să se preocupe de formarea competenței de a parafraza un text prin altul, de a-l “normaliza” [3], în cazul când prezintă ambiguități și, în perspectivă tipologică, de a stabili regulile de textualizare specifice. Sintaxa textului științific, neavând importanța pe care o are în determinarea semantică a textului poetic, permite parafrizarea fără pierdere de informație a textului original. Prin decompoziție, anumite pattern-uri sintactice care sunt obscure în textul-sursă se clarifică și devin mai explicite în textul “normalizat”.

Datorită considerării relațiilor transfractice, adică a textului global, anumite ambiguități la nivelul frazei sunt suprimate, iar analiza semantică devine mai omogenă. Traversând competența

frastică, didactica modernă se preocupă de formarea competenței textuale: lectura analitică, procedeul tradițional de (re)construire a bazei textuale, este completată prin metoda abordării globale [4].

Generarea unui text care nu spune nimic altceva decât ceea ce a fost spus în textul original a fost numită de către Mirna Gopnik “parafrază inclusă” [5]. Ca instrument pedagogic, operația de parafrază constă în a găsi o structură lingvistică și de conținut abreviată sau amplificată, semantic echivalentă cu textul sau cu paragraful original. Abrevierea textului-bază se poate realiza nu numai printr-un text echivalent, ci și prin alte variante lingvistice, cum ar fi listele de cuvinte care condensează textul dat. Frecvențele constituie însă metodă simplă și simplificatoare de a genera echivalența constantelor unui text.

O distincție necesară este generată de legitimitatea parafrazelor:

a) *parafraza legitimă* conține, de la început, referințe explicite la sursă (cui aparțin ideile); adaugă o dimensiune analitică și critică, nu doar reiterează ideile autorului; clarifică argumentarea autorului; evidențiază structura textului original, împărțindu-l în segmente și explicitându-l; nu include toate ideile originalului și nu preia decât cuvintele cheie.

b) *parafraza ilegitimă* este contrariul celei descrise mai sus: este mimetică, nu se distanțează de sursă, preluând ca atare cuvinte, fraze, expresii.

Diferența dintre parafraze este dată de operațiile aplicate: substituții, anulări, permutări parafrastice. Pentru a decide între posibilele structuri parafrastice ale unui text trebuie să se considere cerințele contextului în care textul este folosit, adică varianța pragmatică pe care o implică actualizările sale.

2.1. Integrare, segmentare și recombinație

În prima fază de înțelegere a textului este necesar ca beneficiarul discursului didactic (elev, student sau orice membru al unei comunități de învățare) să intuiască adecvat structura tematică sau izotopia textului și să-l înscrie în sistemul textualizărilor analoge și în genul de discurs. Semnificația se reconstituie apoi secvențial și nonlinear, după un model progresiv, „în lanț”. Prin operații de integrare semantică se delimitează „blocuri informaționale” [6], adică macrostructurile tematice principale și derivate ale textului audiat sau citit.

O metodă de a produce un text semantic echivalent cu originalul constă în a selecta din ultimul porțiuni semnificative; porțiunile pot fi selectate exact cum apar în textul-bază sau pot fi normalizate, permutate și recombinate, pentru a forma un nou text. Regulile de selecție se pot axa pe:

a) *topicalizarea informației*, adică poziția privilegiată pe care o ocupă în text partea ce urmează a fi singularizată și apoi parafrazată; se admite că atât în textele științifice, cât și în cele artistice ori publicistice informația este poziționată strategic (la începutul sau la sfârșitul structurii). Din textele demonstrative (cu variantele de realizare “verificarea ipotezelor” sau “experiment controlat”) vor fi excerptate frazele concludive care rezumă operațiile efectuate și rezultatul lor [7].

b) *analiza anterioară a textului*, în cazul în care acesta a fost normalizat. Se determină cuvintele, constantele gramaticale care apar mai frecvent în textul-bază și sunt selectate acele unități lingvistice care conțin cele mai multe elemente marcate.

LIMITE: extragerea din textul-sursă a unor blocuri informaționale, simultan cu ignorarea sau cu eliminarea legăturilor logice implicite determină parafraze incomplete. Spre exemplu, în cazul textelor de tip “experiment controlat” focalizarea macrostructurii inițiale (care descrie situația experimentului) și/ori a celei finale (care conține concluziile) poate să determine omiterea sau subevaluarea argumentelor/demonstrației ce formează partea mediană, esențială pentru acest tip de text. În textele de “verificarea a ipotezelor”, concluziile sunt funcție de rezultatele altor cercetări expuse, de obicei, la începutul textului parafrizat. De asemenea, primele și ultimele propoziții ale textelor descriptive nu pot fi parafraze potrivite.

3. Parafrazarea și tipul de text/discurs

Pentru a produce o bună parafrază inclusă este necesar să considerăm textul-bază nu ca o secvență de fraze, ci ca o secvență de fraze în interiorul unui tip particular de text/ discurs. Cadrul semantic al textelor d everificare a ipotezelor, spre exemplu, poate fi parafrazat decelând următoarele secvențe:

- a) aserția că $S_1, S_2 \dots S_n$ a u fost investigate prin metodele...
- b) am experimentat cu $X_1, X_2 \dots X_n$ metode referitoare la $Y_1, Y_2 \dots Y_n$;
- c) rezultatele acestor experimente indică faptul că f . ($S_1, S_2 \dots S_n$).

Textul reprodus prin acest procedeu evidențiază că anumite părți ale cadrului semantic sunt mai importante decât altele; în exemplul prezentat, structurile conclusive de sub c) joacă un rol mai important în determinarea sensului decât cele comparative de sub b) și cele prezentative de sub a).

În textele complexe, care cumulează cateva tipuri de text, se pune problema de a comprima o cantitate mare de informație într-un spațiu lingvistic restrâns, cât mai pertinent pentru anumite cerințe. Generarea de texte abreviate include, înainte de toate, problema deciziei care informație este mai importantă și, în alt plan, care sunt termenii care figurează, obligatoriu, în întrebările formulabile asupra acestui text. Decompoziția trebuie astfel condusă, încât să nu sacrifice niciunul dintre elementele (exprimate sau implicite) semnificative pentru interpretarea semantică. Prin practicarea procedeelelor menționate, pe fondul cunoașterii regulilor de textualizare specifice fiecărui tip de text/discurs, discursul didactic poate genera parafraze incluse legitime, de o mare utilitate în explicarea, înțelegerea și sistematizarea cunoștințelor științifice.

4. Poezia este parafrazabilă?

În sprijinul tezei că parafrazarea poeziei este o “erezie”, Ernie Lepore îl citează pe T.S. Elliot care, întrebat despre sensul versului 'Lady, three white leopards sat under a juniper tree in the cool of the day...' (din poemul *Ash Wednesday*, 1927) a răspuns că "It means 'Lady, three white leopards sat under a juniper tree in the cool of the day'". Implicația acestui răspuns este, consideră Lepore, aceea că parafrazarea poeziei este imposibilă și că trebuie să ne consolăm cu repetiția [8].

În ciuda unor rețete ridicole: “When you paraphrase a poem, write in your own words exactly what happens in the poem. Look at the number of sentences in the poem - your paraphrase should have exactly the same number” [9], poezia rezistă parafrării, pentru că este un discurs în care “mediul este mesajul”. Parafrazată, poezia devine proză.

Din perspectivă internă, poietică, parafrazarea intervine în generarea textelor baroce, produse prin autodeterminare expansivă [10]. Un astfel de text presupune parafrazarea poietică a unui nucleu semantic lexicalizat adesea în structura de suprafață. Ca structură automorfă, poemul se produce prin reproducerea raporturilor cu el însuși și emfatizează contrastul dintre prozaism (nucleul) și literaritate (textul care-l parafrazează).

Se disting două tipuri de structurare “prin înrămare”: *schema de generare* (nucleu inițial + text-parafrază) și *schema de însumare* (text-parafrază + nucleu final) [11]. În Psalmul lui Tudor Arghezi, nucleul “Tare sunt singur, Doamne, și pieziș” este parafrazat metaforic în cele șapte catrene (“Copac pribeag”, “Nalt candelabru, strajă la hotare”), pentru ca distihul final să propună o metaforă a comunicării mediate (îngerul). Virtuozitatea parafrazelor poetice constituie un stilem al poeziei lui Tudor Arghezi.

Concluzii

Utilă în didactica textului științific, parafrazarea “insultă” complexitatea de formă și de conținut a poeziei. Dacă metafora și poezia rezistă parafrării și traducerii, am identificat, din perspectivă poietică, o variantă a generării prin expansiune, pe care am numit-o text parafrază. Este o structură barocă, obținută prin amplificarea, în structura de suprafață, a nucleului semantic al textului poetic.

BIBLIOGRAFIE

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Paraphrase>
2. http://en.wikipedia.org/wiki/Dynamic_and_formal_equivalence
3. Gopnik, Mirna, *Linguistic Structures in Scientific Texts*, Paris, Mouton, The Hague, 1972, p. 16.
4. Măgureanu, Anca, "Lingvistica textului și incidențele ei pedagogice", în *SCL*, XXXIII, 1982, nr. 1, p. 75.
5. Gopnik, Mirna, *Linguistic Structures in Scientific Texts*, p. 15-16.
6. Coteanu, I., "Ipoteze pentru o sintaxă a textului", în *SCL*, XXIX, 1978, nr. 2, p. 115.
7. Parpală, Emilia, *Textul științific. Proprietăți, tipologie, învățare*, Tipografia Universității din Craiova, 1982.
8. Lepore, Ernie, *"The Heresy of Paraphrase: When the Medium Really is the Message"*, Rutgers University http://www.csmn.uio.no/events/2007/metaphor_docs/abstract_lepore.pdf
9. web.cn.edu/KWHEELER/documents/paraphrase.pdf
10. Parpală, Emilia, *Poetica lui Tudor Arghezi. Modele semiotice și tipuri de text*, București, Editura Minerva, 1984, p.190.
11. Ibidem, p.191-201.